

Pestovatelia a pestovateľky ruží z kvetinovej farmy Longnot v Keni

Keď *RUŽE* zachraňujú životy

Zdá sa vám to absurdné?
Ženy z Kene či Etiópie by vám vedeli rozprávať...

že vám ten váš chystá kvetinové prekvapenie, nenápadne mu naznačte, aby kúpoval tie s nálepkou FAIRTRADE – férového obchodu. Práve tá totiž mení životy a na krásu kvetov rozhodne neuberá, práve naopak. A to sa oplatí, nie? Mať krásne kvety s dobrým pocitom ako bonus... Napríklad v roku 2021 sa na Slovensku predalo celkom 457 530 kusov rezaných fairtradových kvetov. Fairtradový príplatok, ktorý vďaka týmto predajom získali pestovatelia kvetov, predstavoval 3900 eur. Stačí si predstaviť, čo táto suma znamená v Afrike a hneď máte jasno. A aby sme vám neostali dlžní informácie, rozpovieme vám príbeh pestovateľiek z Kene, Etiópie a ďalších krajín, ktoré síce nikdy žiadnu kyticu ruží nedostali, no napriek tomu z nej majú skutočne obrovskú radosť.

Milujete kvety? Možno najviac ruže? Tak potom patríte k drvivej väčšine žien, ktoré ich milujú tiež. Rady ich dostávame na sviatky, aj keď nás úplne najviac dostane náš muž vtedy, keď nám ich donesie len preto, že je utorok a on si na nás spomenul, však? V každom prípade ste možno krásnu kyticu ruží dostali nedávno na narodeniny, na Valentína a možno vás čaká na Medzinárodný deň žien. Možno ich práve teraz máte vo váze na jedálenskom stole, pretože sa na vás usmiali v supermarkete pri nákupe zeleniny do polievky a vy ste sa rozhodli spraviť si radosť. Kvitujeme, lebo aj to treba. Kvety totiž patria celosvetovo k najčastejšiemu daru určenému pre ženy, nech už nás nimi obdarí ktokoľvek vrátane nás samých. Napriek tomu, že sa môžu zdať prvoplánové, vždy vedia vyčariť úsmev na tvári. A niekomu aj zmeniť život. Napríklad ženám v Afrike.

KRÁSNE, ALE FÉROVÉ

Ženy v Afrike síce kvety nedostávajú, čo je vzhľadom na životnú úroveň pochopiteľné. Veď tam ľuďom chýbajú oveľa dôležitejšie veci, často aj pitná voda, lieky či cesty, po ktorých by mohli chodiť do školy, do práce. Viac ako kytica ruží by ich určite potešila strava na celý mesiac, poriadne topánky, a čo je najdôležitejšie – bezpečie. A tak kvety radšej posielajú k nám do Európy, poctivo a férovo vypěstované, aby na revanš mali trocha prostriedkov na väčší životný štandard (nie, ani zďaleka to nie je ešte náš klasický sobotný nákup ani prirodzené teplo domova a večer pri telke, ale v Afrike sa všetko ráta mnohonásobne). Preto ak nabudúce pôjdete po svoje ruže do obchodu alebo budete intuitívne vedieť,

PESTOVATEĽKY Z AFRIKY

Východoafrické krajiny, najmä Keňa a Etiópia, patria priamo k pestovateľským veľmociam – pochádza odtiaľto významná časť rezaných ruží, ktoré sa dovážajú do Európy. Ženy tvoria zhruba polovicu pracovnej sily na kvetinových farmách a zlepšovanie ich postavenia patrí medzi hlavné ciele u férového obchodu. Veľa vecí sa už podarilo zlepšiť – práca žien na fairtradových farmách je stabilnejšia, zostávajú zamestnané dlhšie ako predtým a žijú teda v menšej neistote. Fairtrade tiež na fairtradových farmách organizuje kurzy zvyšujúce povedomie o právach

„FAIRTRADOVÉ PROJEKTY ZLEPŠUJÚ NIELN NAŠE PRACOVNÉ PODMIENKY, ALE AJ NÁŠ ŽIVOT MIMO FARMY. VYUŽÍVAME NAPRIKĽAD MOŽNOSŤ ZÍSKAŤ VLASTNÚ KUKURICNÚ MÚKU – FIRMA KÚPI KUKURICU, POMELIE JU A ZAMESTNANCOM JU POTOM VÝHODNE PREDÁVA. VĎAKA TOMU MÁME ISTOTU, ŽE NIKDY NEBUDEME HLADOVAŤ.“

Linah Chepkurui,
pracovníčka baliarne kvetov na kenskej
kvetinovej farme Longnot, Keňa

žen a podobách obťažovania. Potvrzuje to aj príbeh Agnes Chebii z kvetinovej farmy Karen Roses. Keď pred dvadsiatimi rokmi nastúpila, na vedúcej pozícii nebola žiadna žena. Agnes mohla vďaka fairtradovému príplatku pokračovať vo vzdelaní a dnes vedie tím tridsiatich ľudí. Okrem toho je aj predsedníčkou výboru pre rovnosť mužov a žien, ktorý sa stará o to, aby sa pracovníčky na farme nebáli ozvať, ak sa stretnú s diskrimináciou či sexuálnym obťažovaním. Fairtrade tak umožňuje ženám, aby sa postavili za svoje práva. Ako hovorí sama Agnes: „Ženy z našej komunity pochopili, že zvládnu to isté, čo muži. Pozrite sa na mňa: začínala som ako pestovateľka kvetov. Dnes mám vzdelanie a pracujem na vedúcej pozícii.“

CESTA KLEPŠÍM PODMIENKAM

Pestovanie kvetov je veľmi náročné, zaobchádzanie s hnojivami a ďalšími chemikáliami zase potenciálne nebezpečné – pre zdravie ľudí aj prírody. Zamestnanci kvetinových plantáží pritom pracujú často vo veľmi zlých podmienkach a za nízku mzdu. Spravidla im tiež chýbajú odborné znalosti potrebné na zaobchádzanie s toxickými prostriedkami na hnojenie a ochranu rastlín. Nadmerné využívanie toxických chemikálií a chýbajúce ochranné odevy môžu mať pre pracovníkov dlhodobé následky. Častým problémom pestovania kvetov je tiež nešetrné zaobchádzanie s vodou. V Afrike! Pre kvetinové farmy s certifikáciou férového obchodu preto platia jasné pravidlá, ktoré majú týmto veciam zabrániť. Ľudia zamestnaní na východoafrických kvetinových farmách, ktoré sú zapojené do u fairtrade, poberajú v porovnaní s pracovníkmi pôsobiacimi mimo u vyššie platy, majú lepšie pracovné podmienky a viac sa angažujú v oblasti práv pracovníkov a rovnosti pohlaví. Vyplýva to zo štúdie realizovanej spoločnosťou Social Policy and Development Consulting Limited, ktorá skúmala 11 kvetinových fariem z Kene, Ugandy a Etiópie a vychádza z informácií zhromaždených od viac ako 650 pracovníkov prostredníctvom dotazníkov a skupinovej diskusie. Až 69 % pracovníkov na skúmaných farmách s certifikáciou Fairtrade uvádzalo v porovnaní s pracovníkmi z fariem bez certifikácie vyššie platy. Deväť z desiatich pracovníkov na kvetinových farmách s certifikáciou navyše uviedlo, že členovia ich domácností majú prospech z fairtradového príplatku, ktorého výnosy sa využívajú napríklad na vzdelávacie štipendiá a na komunitné projekty, ako je budovanie zdrojov vody a školskej či zdravotnej infraštruktúry.

„FAIRTRADE, TO JE PRE MŇA LEPŠÍ PLAT, ŠKÓLKA PRE DETI PRIAMO V PRÁCI, DOSTUPNÁ LEKÁRSKA STAROSTLIVOSŤ AJ STAROSTLIVOSŤ PRE NASTÁVAJÚCE MATKY A MOŽNOSŤ ZÍSKAŤ STÁLE BÝVANIE NA POZEMKU, KTORÝ PRE SVOJICH ZAMESTNANCOV FARMA ZAKÚPILA.“

Mary Ibei, pestovateľka ruží z fairtradovej kvetinovej farmy Longonot, Keňa

NIELEN V AFRIKE

Zlepšenie je poznať aj v Latinskej Amerike, ktorá popri východnej Afrike patrí k významným vývozcom kvetov. Predvlnajšia štúdia o situácii na ekvádorských kvetinových farmách zistila, že férový obchod zlepšuje podmienky a práva žien na pracovisku aj mimo neho: podporuje stabilné zamestnanie na plný úväzok, rovné mzdy, benefity a pracovné podmienky a tiež materskú dovolenku a starostlivosť o deti, teda službu, ktorá je vo vidieckych oblastiach Južnej Ameriky veľmi vzácna.

Niektoré farmy však stále zápasia so zlými podmienkami. Nachádzajú sa v Afrike a Južnej Amerike, ako aj v Ázii. Sú v Tanzánii, Ugande, Zimbabwe, ale aj v Ekvádore, El Salvadore, Kostarike a na Srí Lanke. férového obchodu by im pomohol značne zlepšiť pracovnú a tým aj životnú situáciu. Zamestnanecké práva a bezpečnosť: riadne pracovné zmluvy, slobodu zhromažďovania a združovania v odborových organizáciách, ochranu materstva, jasné stanovenie pracovného času, ochranné odevy a školenia o bezpečnom zaobchádzaní

Agnes Chebii, vedúca kvetinovej farmy Karen Roses v Keni

s chemikáliami. Plantáže na takýchto farmách musia spĺňať aj prísne kritériá ochrany životného prostredia. Súčasťou štandardov je úsporné zavlažovanie, čo je obzvlášť dôležité v krajinách, kde časť populácie trpí nedostatkom pitnej vody, ďalej čistenie odpadových vôd a nakladanie s kompostom a odpadmi. Fairtradový príplatok nad rámec výkupnej ceny kvetov je desať percent z vývozného ceny a je určený priamo zamestnancom. O využití týchto peňazí rozhoduje nimi volený výbor, financujú sa z neho projekty, z ktorých majú úžitok sami zamestnanci plantáží, ako aj širšia komunita – napríklad lekárska starostlivosť, školy a školské pomôcky alebo doprava. Pre nás samozrejmosť, pre mnohých stále len nesplnený sen. Pomôžete aj vy k jeho naplneniu? Je to jednoduché. Stačí si na svojich kvetoch nabudúce všimnúť známku, ktorá robí veľké veci. ■

ZAUJÍMAVÉ FAKTY O FÉROVÝCH KVETOCH:

- Prvý fairtradový kvet bol predaný v roku 2001 vo Švajčiarsku.
- Až 97 % všetkých fairtradových kvetov pochádza z východnej Afriky. Ďalšími pestovateľskými krajinami sú Ekvádor, El Salvador, Kostarika a Srí Lanka.
- Na svete existuje aktuálne 76 certifikovaných fairtradových fariem, na ktorých pracuje vyše 71-tisíc ľudí.
- Tieto farmy v roku 2021 získali na fairtradovom príplatku celkom 8,5 milióna eur. Peniaze boli využité na vzdelávanie, bývanie, mikropôžičky, opravy škôl, budovanie zdravotníckych zariadení, dopravnej infraštruktúry a pod.
- V roku 2021 sa predalo vo svete vyše 5,2 miliardy fairtradových kvetov (hlavne v Nemecku, vo Veľkej Británii a Švajčiarsku). Ide o významný medziročný nárast o 21 %. K dispozícii sú predovšetkým rezané ruže, ale v európskej ponuke sú aj ľalie, karafiáty alebo ďalšie kvety.